

Verslag ledenbijeenkomst 2 oktober 2024

Datum: 2 oktober 2024
Van: Jorn Baan Hofman
Aan: Aanwezigen ledenbijeenkomst van 2 Oktober 2024 en Leden Nutrient Platform
Betreft: Verslag Ledenbijeenkomst 2 oktober 2024

Aanwezigen

Jorn	Baan Hofman	<i>NWP</i>	Secretaris Nutrient Platform
Jan Willem	Bijnagte	<i>Colsen</i>	
Oliver	Blackett	<i>NWP</i>	
Lisa	Buren	<i>LVVN</i>	
Nathalie	Carlier	<i>Colsen</i>	
Marthe	de Graaff	<i>Evides</i>	
Wim	de Jong	<i>Twence</i>	
Aalke Lida	de Jong	<i>Aqua Minerals</i>	
Rick	Elmendorp	<i>NWP</i>	Stuurgroep
Bart	Hellings	<i>Versnellingshuis</i>	
Marieke	Leenhouts	<i>NWP</i>	Communicatie Nutrient Platform
Andries	Middag	<i>VAVI</i>	
Tiemen	Nanninga	<i>LEAF</i>	Stuurgroep
Berend	Reitsma	<i>TAUW</i>	
Kees	Roest	<i>KWR</i>	
Helene	Sapulete	<i>NWP</i>	
Ruud	Schemen	<i>UVW</i>	Stuurgroep
Diederik	van der Molen	<i>Min lenW</i>	Spreker
Arjen	van Nieuwenhuijzen	<i>Witteveen + Bos</i>	
Maarten	Winckers	<i>LVVN</i>	
Annita	Westenbroek	<i>DBC</i>	Stuurgroep
Anko	Vos	<i>Nedmag</i>	
Rachel	Rennes	<i>WUR</i>	
Kimo	Van Dijk	<i>WUR</i>	

Inhoud programma ledenbijeenkomst

1. Opening/introductie
2. Update Langetermijn Strategie
3. Lezing Kaderrichtlijn Water (KRW) van Min. I&W
4. Break-out sessie Bijdragen KRW
5. Oproep van Ruud Schemen (UVW) over Stikstof Roadmap
6. Netwerkborrel

Opening/ introductie

Introductie van NWP als hostende organisatie, leden en externe uitgenodigden.

Huidige & Lange Termijn Strategie

Update over de stand van zaken voor het Nutriënten Platform (NP), en wat de beoogde lange termijnstrategie inhoudt:

Langetermijnstrategie

Visie

“Een duurzame samenleving gebaseerd op het draagvermogen van onze planeet.”

Missie

De voorwaarden creëren voor de noodzakelijke transitie naar duurzaam en economisch nutriëntengebruik

Strategie

Het bevorderen van de terugwinning en verwerking van nutriënten uit afval-, proceswater en biomassa tot duurzame, veilige en effectieve producten. Dit alles ten bate van gezond(e) voedsel, water en bodem in Nederland.

Hieruit voort vloeien de volgende activiteiten:

Activiteiten	toelichting
Ledenbijeenkomsten	Het kunnen ontmoeten van elkaar is belangrijk voor uitwisselen van ervaringen en ideeën.
Initiëren en faciliteren dialoog onder leden (overheid, kennisinstellingen en markt).	werkgroep W&R: NP faciliteert contact tussen leden met nutriënt rijke stromen, LVVN en een inhoudelijke experts. Het voeren van beleidsdialoog valt hier ook onder.
Verbeteren afspiegeling waardeketen d.m.v. aantrekken nieuwe leden focus op betere vertegenwoordiging van eindgebruiker.	Feedback die wij krijgen is het gemis van de eindgebruiker, denk aan agrariërs. Hiermee wil secretariaat aan de slag gaan.
Ondersteunen ambities leden m.b.t. circulaire nutriënten d.m.v. inzet netwerk en kennis.	Werkgroep W&R is ook hier een voorbeeld van, initiëren van onderzoek.
communiceren over relevante ontwikkelingen onderzoek, wetgeving, beleid en markt	Newsflash, Penvoerder KNAP, linkedIn
Opstellen van een gezamenlijke kennisagenda.	Waar liggen de gaten in de kennis die nodig is voor duurzaam en economisch nutriënten gebruik?
Identificeren en agenderen van (NL) beleidsmaatregelen om nutriënten hergebruik te stimuleren.	Lobby/beleidsdialoog.

Deze lijst is nog niet definitief, input van de leden is welkom om deze aan te scherpen. Progressie en updates zullen gedeeld worden en besproken met de leden. Volgende ledenbijeenkomst zal definitieve strategie en activiteiten gedeeld worden, ook als onderdeel van het Jaarplan & begroting '25 staat en de uitwerking hiervan.

Op de activiteiten lijst kwam tijdens de bespreking al de volgende feedback:

Mvr. De Jong (AquaMinerals) benadrukte dat het belangrijk is om activiteiten en nieuws van het European Sustainable Phosphorus Platform (ESPP) goed te ontsluiten en dit ook in de activiteiten te benoemen. ESPP is erg actief en goed op de hoogte van ontwikkelingen in Europees beleid en essentieel is voor het tot stand brengen van een stimulerend en Europa-breed netwerk: “Door onze

samenwerking met het ESPP blijven we goed geïnformeerd over de nieuwste trends, initiatieven en beleidsontwikkelingen op Europees niveau. We brengen onze leden via de Nieuwsflash graag op de hoogte van de nieuwste inzichten, activiteiten en updates vanuit het ESPP.”

Mvr. Westenbroek (DBC) voegde toe dat het ook belangrijk is om deelname aan het TKI project KNAP duidelijker naar voren te laten komen. Dit is een omvangrijke activiteit waar leden waarde aanhechten. NP heeft als penvoerder een rol te spelen in disseminatie hiervan.

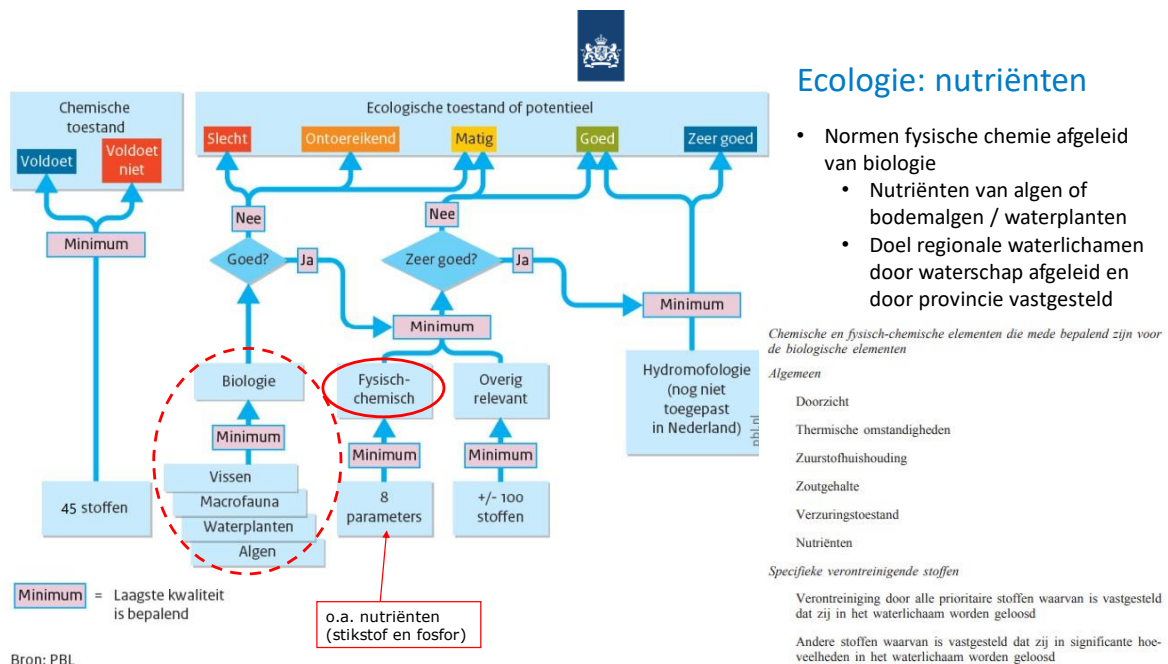
Lezing KRW – Diederik van der Molen

De Kaderrichtlijn Water is een belangrijke richtlijn voor de verbetering van de waterkwaliteit. Diederik van der Molen vertegenwoordigt Nederland op dit dossier in Brussel en is daarnaast intensief betrokken bij de afstemming met het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) v.w.b. hun inzet op realisatie van de KRW-doelen.

Deze richtlijn is relevant in het kader van nutriënten omdat het als doel heeft tot het verbeteren van biologische kwaliteit van wateren, iets wat door hoge P (fosfor) en N (stikstof) waarden in het geding kan komen. Ook zijn er doelen voor chemische kwaliteit, maar dat valt buiten de scope van deze lezing.

Richtlijnen

Voor het beoordelen van de ecologische toestand van waterlichamen worden de volgende parameters gebruikt: Biologie, waaronder algen, insecten, planten en vissen (leidend), Inrichting/Hydromorfologie, Fysisch chemische parameters (hieronder valt ook N en P),

N en P word gebruikt als een indicator voor de biologische kwaliteit, te hoge waarden zijn een indicatie van eutrofiëring. Nederland hanteert voor N en P een ‘one-in, all-in’ principe. Dit houdt in dat wanneer P of N binnen de limieten valt, het water lichaam word goedgekeurd. De gedachte hierachter is dat algen immers beide nodig hebben om te kunnen groeien (wet v. Liebig) Voor de beoordeling wordt ook gekeken naar het zomergemiddelde gezien dit het groeiseizoen is. Als door klimaat verandering de groeiseizoenen langer worden, kan gekozen worden om het gemiddelde van andere meet momenten te nemen.

Biologische normen van “natuurlijke” watertypen zijn nationaal bepaald maar Europees geharmoniseerd en regelmatig geactualiseerd op grond van wetenschappelijke kennis. Bijna alle waterlichamen in Nederland zijn als “sterk veranderde” of “kunstmatige” waterlichamen aangemerkt. Dit betekent dat de overheid het natuurlijk watertype kan veranderen.

Binnenland

Nederland heeft historisch gezien hoge waarden voor de kwaliteit van haar wateren. Ook kunnen we verbeteringen aantonen van de biologische kwaliteit van de Maas en Rijn. Met de terugkeer van de otter hierin als mooi wapenfeit. Ondanks dit scoort 1/3^e van de wateren slecht op zowel N als P. RWZ's en uitspoeling uit de landbouw zijn de grootste bronnen voor N en P in het water. Voor een verbetering zou dan ook hiernaar gekeken moeten worden. Voor de wateren die slecht scoren in N en P, heeft het ministerie wel zicht op de bronnen van verontreiniging. Volgens het EEA presteert de Nederlandse waterkwaliteit zeer slecht, hooguit 20% wordt als 'goed' gecategoriseerd. Mede door verschuivende afwegingen van politieke keuzes (bijvoorbeeld het landbouwaccorder) wordt consistente progressie bemoeilijkt.

Buitenland

Vergeleken met het buitenland zijn er een aantal interessante dingen op te merken voor Nederland. 1) In Nederland wordt erg veel gemeten, daardoor kunnen er ook veel wateren beoordeeld worden en afgekeurd worden. In veel andere landen wordt er minder gemeten, wateren waar geen informatie over is kunnen niet worden afgekeurd. Nederland kan er voor kiezen om minder data over wateren aan te leveren aan de EU om zo minder wateren afgekeurd te krijgen. 2) In het regeerakkoord staat er een oproep om de normen van N en P in oppervlaktewater 'in lijn te brengen' met onze buurlanden. Dit hoeft niet positief uit te pakken. Zo heeft Duistland strengere P-richtlijnen. België heeft een soepelere N-richtlijn, alleen hanteren zij een 'one-out, all-out' principe t.o.v. Nederland die voor P en N een 'one-in, all-in' principe hanteert. Wanneer Nederland voor P en N ook naar 'one-in, all-in' gaat zou nog maar 1/3^e van de wateren goed gekeurd worden terwijl dat nu 2/3^e is. 3) Zodra Nederland de waardes aanpast door ze gelijk te trekken met onze burens, kan Nederland geen uitzondering meer aanvragen bij de EU voor het halen van de KRW doelen.

Behalen KRW

Het niet behalen van doelen binnen het KRW zou grote gevolgen kunnen hebben. Zo zouden er rechtszaken aangespannen kunnen worden tegen de desbetreffende ministeries, zoals wordt aangekaart in de brandbrief van het MOB. De Europese commissie kan ook boetes op leggen, dit is echter een ingewikkelde procedure gezien de Commissie moet aan te tonen dat een lidstaat niet genoeg moeite heeft gedaan voor het opvolgen van het KRW. Het ministerie heeft als doel te voldoen aan de KRW en rechtszaken of boetes te voorkomen.

Er zijn strategieën bedacht om dit te voorkomen, waaronder het aanvragen van een uitzondering (door natuurlijke versperringen, buitenlandse belasting, etc.) en uitstel te krijgen voor het behalen van de doelen. Daarnaast heeft Nederland veel wateren die niet natuurlijk zijn, waardoor de overheid zelf de categorisering van waterlichamen kan veranderen, en daarmee de eisen per lichaam kunnen aanpassen. Ook kan het Ministerie kiezen minder data aan te leveren bij de Commissie, gezien niet gemeten wateren goed worden gekeurd. Daarnaast meet Nederland 4 waarden om de biologische kwaliteit van de wateren te bepalen, het aanleveren van data over alle vier de parameters kan nadelig zijn omdat de slechtste waarde bepalend is voor de beoordeling. Nederland kan kiezen om alleen de waarde aan te leveren die binnen de richtlijn valt.

Break-out sessies

Na de lezing over het KRW werden aanwezigen over vier groepen verdeeld om na te denken over de vraag: bespreken hoe er bijgedragen kan worden op het behalen van de doelen. Hier volgen enkele observaties:

- Circulaire Nutrienten kunnen bijdragen aan business case voor terugwinning van N en P, en zo de maatschappelijke en milieu kosten te verminderen.
- Goede Bemestingspraktijken, verminder de uitspoeling van N en P in oppervlakte water.
 - o Producten: verhoog werkingscoëfficiënt
 - o Gebieds specifieke data: waar is uitspoeling/overschot?
- Sturing overheid voor ontwikkeling van markt blijft nodig blijft nodig.
 - o Doelgericht beleid: Stel doelen voor nutriënt recycling/terugwinning (zoals Duitsland) maar stel ook doelen voor het gebruik van circulaire nutriënten d.m.v. bijmeng verplichting.
 - o Toestaan/vereenvoudigen van mengen van organische stromen (loslaten van individuele criteria).
- Sturen op circulariteit = reduceren van verliezen = minder nutriënten in oppervlakte water:
 - o Welke circulaire meststoffen kunnen gebruikt worden?
 - o Wat voor innovaties zijn hiervoor nodig?
 - o Wat is de businesscase?
- Overig:
 - o Vergunning van Mest-Verwerking: ruimte van lozing
 - o Verwijdering van Zware metalen, medicijnen en overige
 - o Ga voor korte ketens: minder infrastructuur nodig

Oproep EFGF deelname Stikstof Roadmap

In 2050 willen we 100 % circulair zijn. In deelstromen uit slibverwerking bij waterschappen zitten hoge concentraties stikstof en fosfaat. Via de EFGF willen waterschappen kijken naar hoe dit het beste kan worden teruggewonnen.

In 2019 is een roadmap opgezet voor fosfaat met een business en technology roadmap voor Vivianiet. Dit heeft erg geholpen met voor fosfaat (op de RWZI).

Het plan is om nu hetzelfde te doen voor stikstof. Huidige systemen om stikstof om te zetten kennen nadelen (lachgas en legionella). Daarnaast willen waterschappen alleen een grondstof produceren als er ook een markt voor is. D.m.v. een roadmap willen we komen tot een integraal plan met input van alle stakeholders op vragen die nog beantwoord moeten worden:

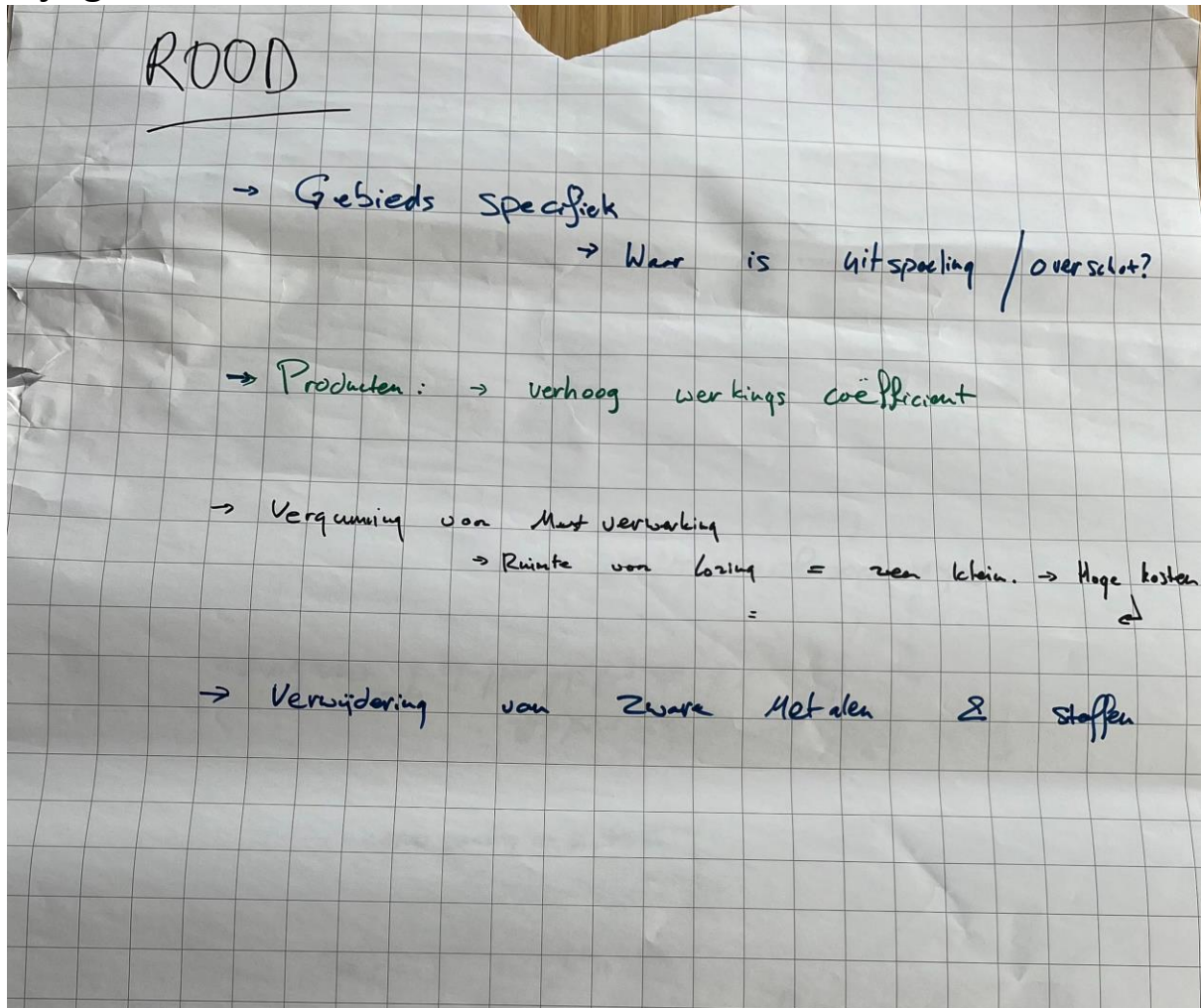
- Waarom is terugwinning het belangrijk
- Huidige situatie
- Waarom is het nog niet opgelost
- Gewenste Situatie

Verder dient het ook voor het opstellen van individuele, en gezamenlijke ambities. En geeft de roadmap een activiteiten tijdlijn (komende 3 jaar; 3-6 jaar; 6 – 10 jaar)

Vragen over-, of interesse in deelname?

Neem contact op met Ruud Schemen (rschemen@dommel.nl)

Bijlagen

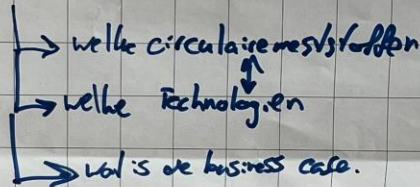
BLAUW

Kansen Circulaire nutstoffen voor HALEN KRW Doelen.

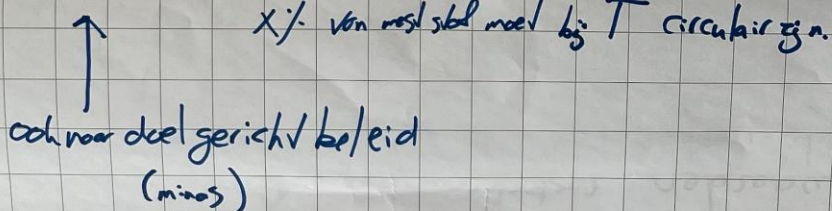
- ~~gezond/beter te maken~~. Effectiever beresten/aansluit bij behoeft v. gewassen

- Organische reststromen beslaan om de margin (loslaten individuele ruimen)

- Verdien model bij circulariteit

- Doelen stellen voor circulaire reststoffen

GROEN

- Groen gas productie ↑↑
↳ Mestvergisting ↘
- Minder Kunstmestgebruik ↓↓
↳ RENURE ↘
- Minder emissies: CH_4 , NH_3 , NO_2 ↓↓
- Verwaarden reststromen ↑↑
↳ verbeteren bodemkwaliteit
↳ verbeteren verdienmodel
↳ minder verbruik grondstoffen o.a. kalium, micronutriënten
- Verminderen verbruik drinkwater ↓↓
- Kortere ketens hebben minder infrastructuur nodig

gerichter bemesten
minder kunstmest inkopen

import verminderen of nutriënten terugbrengen (exporteren) ☹️

bijmengverplichting

mest/nutriënten winnen/
in een exporteerbare vorm omzetten

grondstoffen fabriek

↳ maar wel afzet nodig

uit mest, uitriodwater

↳ PO_4

↳ hergebruik.

↓
↓
↓